

Ks. Arkadiusz Olczyk, *Etos ludzkiej pracy. Refleksje nad nauczaniem Jana Pawła II*, ZW KEMOT Częstochowa 2004, ss.300

Praca jest istotnym wymiarem ludzkiej egzystencji. Człowiek jest tego świadomy zarówno wtedy, gdy pracuje, jak i wtedy, gdy tej pracy jest pozbawiony, gdy tej pracy nie może podjąć w obliczu dramatycznego zjawiska bezrobocia. Kiedy ma możliwość pracy, zdarza mu się, że narzeka na jej trud, że źle pracuje, że się z tej pracy „urywa”, że sobie z nią nie radzi. Bywa, że praca nie odpowiada ani jego wykształceniu i przygotowaniu zawodowemu, ani też jego zdolnościom i jego osobowości; stąd też często jedyną motywacją staje się zapłata za pracę. Bywa też, że w sposób niebezpieczny uzależnił się od pracy, stał się „pracoholikiem”, przez co cierpią jego bliscy i on sam.

Spółeczna mozaika podejścia konkretnego człowieka do pracy jest bardzo bogata i nie sposób jej ukazać w pełni. Jest to zresztą zadanie przede wszystkim socjologii i psychologii pracy, a także tych wszystkich, którzy pamiętają o tym, że ład społeczny w ogromnej mierze zależy od ładu pracy oraz rozwiązania problemu bezrobocia.

Wiadomo, że ład społeczny w ogromnej mierze zależy od ładu pracy oraz rzeczywistego rozwiązania problemu bezrobocia, zwłaszcza tzw. bezrobocia strukturalnego. Ład, o którym tu mowa, nie jest kwestią prawidłowej organizacji pracy, lecz rodzi się z uwzględnienia jej etycznego wymiaru.

Taka jest ze swej istoty chrześcijańska wizja pracy: wskazuje na jej etyczny i zarazem teologiczny wymiar. Zasadniczym punktem odniesienia tej wizji pracy jest jednakże nie sama praca, lecz człowiek pracy. Tak należy też rozumieć niezwykle ważne stwierdzenie Jana Pawła II, wyrażone przed laty w encyklice *Laborem exercens*, że praca „stanowi klucz, i to chyba najistotniejszy klucz, do całej kwestii społecznej” (nr 3). Dziś istnieje bardzo wiele konkretnych problemów związanych z pracą, które domagają się pilnego rozwiązania – i to w skali ogólnospołecznej, a nawet międzynarodowej. Konieczny jest obecnie powrót do takiej refleksji nad ludzką pracą, w której jest miejsce na kwestie o charakterze fundamentalnym. Chodzi tu nade wszystko o relację człowiek – praca, o integralną wizję człowieka, o ukazywanie wszystkich konsekwencji praktycznych prymatu człowieka nad pracą i nad wartościami materialnymi. Jeśli bowiem wartości ekonomiczne zdominują rozumienie ludzkiej pracy, wówczas człowiek zostanie sprowadzony jedynie do roli przedmiotu, do roli „siły roboczej”

Na tle tych refleksji trzeba ze szczególną wdzięcznością przyjąć książkę ks. Arkadiusza Olczyka, poświęconą refleksji nad etosem pracy w nauczaniu Jana Pawła II. Autor ukończył studia specjalistyczne w Instytucie Teologii Moralnej KUL, przygotowując rozprawę doktorską pod kierunkiem, niezującego już, ks. prof. Seweryna Rosika.

Ks. Olczyk w swojej refleksji na temat pracy wybrał sobie znakomitego Przewodnika – Jana Pawła II, którego wkład zarówno w teologię pracy, jak i w obronę fundamentalnych praw ludzi pracy jest niekwestionowany. Refleksja nad pracą nie może dzisiaj pominąć tego wszystkiego, czego na tej płaszczyźnie dokonał polski Papież. To dzięki jego nauczaniu możliwa jest pełna obrona podmiotowości człowieka pracy i personalistycznego charakteru samej pracy.

Należy podkreślić to, co jest jego szczególnym osiągnięciem Autora. Opracowanie to ujmuje personalistyczny wymiar pracy w naświetleniu głęboko teologicznym. Koncentrując się na ukazaniu etosu pracy, Autor podkreśla wyraźnie, że „trzeba odczytać jej głębszy sens i wartość dla człowieka w świetle Bożego Objawienia”. Ks. Olczyk sięga po nauczanie Papieża nie tylko ze względu na jego teoretyczny walor, ale także z najgłębszym przekonaniem, że „podjęcie myśli Jana Pawła II wiążącej nierozzerwalnie wartość pracy godnością osoby” jest „kluczem do odbudowania chrześcijańskiego etosu pracy”

Lektura niniejszej książki pozwala na odkrycie wielu bardziej szczegółowych wątków w przebogatym nauczaniu Jana Pawła II. Autor potrafił zebrać w sposób syntetyczny to wielowątkowe nauczanie papieskie, a dzięki dobremu wykorzystaniu takich kategorii jak „powołanie” i „uczestnictwo” potrafił bardzo dobrze odczytać specyfikę papieskiego podejścia do pracy. Za bardzo cenne należy uznać dobre ukazanie podstawowych aspektów doskonalenia przez pracę: poznawczego, dążeńowego i relacyjnego. Równie cenne jest

trafne odczytanie relacji pomiędzy wartościami personalistycznymi a wartościami moralnymi.

Te szczegółowe odniesienia do książki ks. Olczyka można by jeszcze mnożyć. Nic jednak nie zastąpi osobistej lektury. Trzeba tę książkę czytać ze świadomością, że czytelnik pochyla się nie tylko nad opracowaniem Autora, ale także nad myślą Jana Pawła II.

ks. Tadeusz Reroń